

VEZAAÑVER

HUCHOM FORZ
WAR AN DOURISTED!

AR
VÍCHEROURIEN
A
RANK CHOM
ENOUZINOU !

KUIT D'ON TRAEZENN
KAER DA VEZA SAOTRET
GANTO

NÍVERENN 12

MÍZ
KOUERE

NEVIZ AMZER

- Kazetenn vizieg stourm ar vrezonegerien e Bro Leon .
- Niverenn I2 . Miz Gouere .

+0+

ONEG - AL LEORIOU DESKIN BREZONEG - AL LEORIOU DESKIN BREZONEG - AL LEORIOU DESKIN BREZONEG

Pa vez kaoz euz leoriou deskifñ brezoneg eo ouz arre a gelenn ar yez eo e komzan , ha neuze an oll a vez goulennet outo a vare da vare peseurt hini eo al leor "gwelan" da zeskifñ brezoneg .

Ez eo ar respont . N'eus hini ebet . N'eo ket ma vefent fall med n'eus leor deskifñ ebet a vefe mad awid an oll . Hag er peurliesañ ne hell ket un den lavared . Rag en n'eus ket pleustret nemed ul leor pe zaou , pe gelennet gant daou pe dri d'ar muiañ . Hag ali es kenan iwe e vez kawet ragmenoziou abalampur d'an doare skrivañ (un afer "toull-va-rer" ma z'eus !)

Ar pez a zo da lavared da gentañ eo ez eis "personeleziou deskifñ" disheñvel mad . Sed ul leor a vo pase mad ewid tud 'zo a chomo a dreuz gand tud all . Hag amañ e komzan euz tud a teskiñ o unan penn . Rag pa vez kenteliou dre gomz eo labour hag ijin ar c'helennek chefch an doare ma ra en gant al leor hervez an deskidi a zo dirazan .

Dre vraz ez eus daou ramm tud . Ar re gentañ kompreñ araog deskifñ (ur skoill sikologel 'zo dezo da ziazezañ en o memer ar pez n'eo ket intentet gant poell) . Ar re all a hell deskifñ hep klask kompreñ pêrag ema an traou evel m'emaint . Sperojou dielfennus ha sperojou ken gloakaus , m'ho-pous c'hoant . Kaoz 'vo ganeomp amañ euz al leoriou ewid deraouidi . Ha c'hoaz euz ar re anavezetañ . Ha da gentañ petra eo un deraouad ? Rag bez ez eus deraouidi a oar kaozeal mad dija hab dezo gouzoud lenn ha koumananterien da Al Liamm ha n'int ket gouest da zistagañ ur frasenn chilgamm soken . Kemeromp al leoriou eta .

Ha da gentañ re Visant Seitepcogwir eo ganto 'm'oa desket . Pez a ziskouez n'igjt ket ken fall se ! Affin ! Jo , fall awalh eo ar re gentañ (breton per l'image) . Brezoneger a viannig eo Visant Scite med n'eus morse (din da houzoud pe neuze ne vez ket gwelet) studiet yezoniez . Sed eo madawalh e leoricou da zeskifñ lenn da dud a oar kaozeal brezoneg dija (ha c'hoaz brezoneg Leon) . Unan anezo zoken (Deskom Brezoneg) a oa savet ewid se just awalh . Sed eo ur spont evefe implijet c'hoaz da zeskifñ da newvrezonegerien . Med red eo lavared ez eus en oll mezo daou vank spontus : faziou pedagogiez da gentañ , ha neuze faziou a enéb ijin don ar yez dre vraz (ha n'eo ket rannyez Leon hepken a zo gallkost mich ewid ar re all ewid traou 'zo .) Urz ar geriou

da skwer a zo direiz peurliesañ hag a heuill patrom ar galleg . Gwelloh 'vefe bet en oll displegan lojig dinbarz ar brezoneg eged soñjal a vo ësoh d'ar hallegieren deskiñ brezoneg en ur bouchas dezo stummou galleknet(da skwer ar ger-renner e penn kentañ ar frasenn , pe tumpañ ar frasenn o tremen eus ar goulenn d'ar respont)

Ewid pez a sell an distagadur n'int ket fall rag n'eus netra pa ken nebcud . Lavared 'vo din z'eus ken prenaf ar pladehnou . Med an oll dud n'ho-deus ket an arhant ataw . Me m'oa ket da viannañ . Pa sonjan e vez displeget en ur frasenn kollet un tu ben-nag , distagadur ar c'honsonnenou o fin ar geriou hag a zo ken pouezus ! Se' ziskwez md e oa savet al leoriou se ewid tud hag a gaoze mad ar yez dija .

Memestra eo gwelloh ar rumm leoriou nevez "Brezoneg dre radio " e kenver poelladennou da viannañ . Med netra ataw ewid an distagadur . Ha ken gallekeet all pe dost eo ar frasennadur . Da echuiñ , mad keneñ eo leoriou V. Seite da zeskiñ da lenn da Leoniz a gaoze pe a gompreñ brezoneg .

Leoriou R. Hemon a zo ken didalvez all : Ha pa sonjan eo e re ha re V. Seite a vez implijet en diw skol dre lizer vrazañ a zo ! Kosoc'h c'hoaz eo " Cours élémentaire " R. Hemon ha m'eus aon n'eo ket bet newesaet kalz abaoe hanter kant vloaz 'zo bennak . Ha neuze e kelenn ur yez diskreduz awalh . Ar " méthode rapide " a zo tre diouz ar sprejou " kenglolaüz " med ne da ket da bell pell . Ha ne hell ober nemed klokaad studiou all . Kement ewid al leoriou klasel .

Leoriou Tricoire bremañ . " Komzom , skrivom ha lennom brezoneg " . Kalz gwelloh int dija . Ur Gall eo Tricoire hag eñ e-hoa desket ar yez eus netra ha c'hoaz da gompreñ e vamm-gaer 'ni oa , hag hi eus Groñvel er meneziou . Eñ 'zo mui pe vui euz rumm ar re " genglolaüz " iwe . Modernoh eo e zoare da vond outi er poelladennou hag er frasennadur hag eñ da viannañ en-eus kompreñet ijin don ar yez . N'eo ket sistematig an aliou a ro war an distagadur nemed e vez lavared fracz ar pep pouezusañ . Rebechet e vez ou-tañ aliczbezaj un tammig " sosod " ha ne vez kaoz nemed euz traou blaz ar c'hoz ganto . El leor kantañ da viannañ . Med dizurz awalh a zo en e leor en e bez . Ar pez a zo mad kenañ iwe eo ar mennoz implijoud pennadou kaoz med lojig se oll oa reñ anezo war son-skridou evel ma recomp e barz KOMZ .

Ha bremañ an daou leor newesañ . Ha petra da lavared nemed eo ur gaou bew pe dost pepini anezo . " Brezoneg buan buan had ëz " n'eus ennañ nemed un dra nevez greet buan hag ëz hag eo serriñ al leor . Ha " Brezoneg didorr " a zo ken ~~shu~~ eneb wirionez all ! Treh int war ar re goz o daou avad mad va Doue , n'eo ket hep poan ehell an deskard paour mont d'e labour .

Ar rebech pennañ a vez d'ober ouz leor Per Denez eo bezañ " buan " (Sed e oa un dri bennag gwir memestra en anw) med n'eo ket . An aliou war an distagadur acad a zo dispar . Seul muich m'eo skrivet al leor en doare skriwañ peurunvan hag en-deus lakact kement a dud di zistagañ " Mateo " ewid " mad eo " . Med e giz all eo displeget ar yezadur en ur galleg uhel uhel ha vant geriou ne vezont ket bet desket gant kalz a dud

3

er skoliou . Displegadennou mad int med digomprenus . Mad eo leor Per Denez ewid studieren war ar yezou . Ha petra eo micher P. Denez ? Kelenner war ar brezoneg e Skol-Veur Roazon .

Ha "Brezoneg didorr" da echuiñ . Lavaromp dioustu eo kelenner Fañch Morvannou e Skol-Veur Brest . Setu e leor ... Soñj on-eus bloaz 'zo pe zaou oa bet kaoz er "Peuple Breton" euz al leoriou da zeskifñ brezoneg just awalh . Newez deuet er mēz edo an "Asimil neuze . Hag e oa ur bern meuleudiou d'al leor mañ , uh heug & Klokañ a ra al leor gant sperejou kenglokausz (tra m'eo greet hini P. Denez ewid re dielfennadus) . Med ur moskaj En em goll ara ar paour kaez deskard gant an at- stummou rannyezel a vez roet a verniou . Ha ma n'eo ket ewid choaz ur rannyez po uh all eo ochu dezaf . E giz all eo digaset braw ha displeget sklér awalh mad ... re a zo re . Ha da bioueo mad kenañ an Asimil ? Da dud a oar brezoneg dija pc o-deus c'hhoant peurzeskiñ en ur gweled penaoz eo ar rannyezou all . 'Maomp ket en om gawet ganti c'hoaz !

Añfin ! Adlavared a rin va soñj a rin memestfa . Pewar leor deread awalh a zo ewid deraouidi , leoriou braw awalh hag a vez kawet e ~~xxx~~ pep leh hag implijet e pep a skol dre lizer .

Ar brezoneg dre radio (le breton par les ondes) gant V. Seite , a zo mad kenañ ewid Leoniz hag ewid deskidi yawank awalh , rag sklér eo (poent din reñi mel !) Ne-med ez eus faziouigou e barz e keñver ijin ar yezh .

Komzomp , lennomp hi skrivomp brezoneg gant Tricoire a zo mad ewid sperejou di-zurz awalh ha faltazius , hag ewid tud a blij dezo muioh yezh Kerne .

Brezoneg buan hag èz , gant P. Denez , a zo mad ewid studierien pe tud speredeg kaer ha mad kenañ ewid e leiz a gelennerien war ar brezoneg (hag en doare se ewid P. Denez e unan) en e notennou war an distagadur . Sperejou dielfennus .

Brezoneg didorr (assimil , le breton sans peine) a zo mad d'ar re o-deus ur memor kaer hag ur c'how don . Mad ewid kelennerien ne ouzont nemed o rannyezh pe dost . Ha neuze ewid ar re o-deus c'hoant da zeskifñ ur brezoneg warnañ liw ur rannyezh reñiz estreget hini Leon ha re Gerne (un arliw cuz Kerne Izel a zo war leor Per Denez) dreist brezoneg Treger ha Gwened eta .

Ewid deskifñ dre lizer en ur implij al leoriou mañ , skrivit da V. Seite , TI Karre , Kastellin (leor Seite ; kasedigou 'zo) . Andre ar Merser , 6 , Ru Beaumarchais , 29200 Brest (leor Tricoire ; pladennou 'zo) . Section de Celtique . Universite de haute Bretagne . Roazon (leor P. Denez ; pladennou ha kasedigou) . Ivon Gournelen , I6 r FL Bloom , Ploudaniel , 29260 Lezneven (leor F. Morvannou ; pladennou ha kasedigou) ha keid ha ne vo ket implijet leoriou estreget re R. Hemon eo red disfizioud diouz ar skol dre lizer " gosañ " (Skol Ober) .

+0+0+0+0+0+0+0+0+0+0+0+

+0+0+0+0+

Ha neuze , diskenn a ra ?

+0+0+0+

Fciz , alicz ne ra ket . Bewet ha maget sketuz ma vezomp aliez gant or mammou eo

ur gwall bladedenn da veur a zen yawank rankoud ober e unan war dro e voued . Ha beh d'ar boued-mir a zo èz da aozañ hag a ro tro deoh da dañvañ plijaduriou espar meur a vro bell . Ahanta (kenvroadezed) ez ean da zispakañ deoh an tommig skiant prenet ganen war an da-chenn riklus mañ . Da gentañ on bet klawv ur wech , diyahet din e pad ur frapad , klawv braz ne oant ket med tamm ebod ken war va zu . Gant petra a gaw deoh ? Kig moh dindan plastig . Ha me hag a vourre o tebriñ silsig Strasbourg , m'eus kroazet warno abaoe ma vezont ket kawet nemed evelse .

An eil wech e oant e Bro Gembrez . Fardañ va fredou din va unan a reen pennnda benn . Ha beh d'ar boued mir adarre , dischet , skornet , bouestet : bcp seurt 'zo . Traou dischet a blije kalz din , ha ken komod all Boteg ma piskwezas din ur studier war ar gimez un anw brizlatin a oa skrivet war dost kement tra a brenen : monosodium glutamat . (Añfin mad...!) Hennez 'm oa kat desket en ur lenn Virjil (gwir eo e vezent skoillet ouz e lenn iwo). Kroiziet war an dañvez kevrineus mañ e oa gwellact en ur mod kan kevrinus all war va yched . O ! Ne vezent ket klawv arnog , mofin , piz tre e va bleud a hed ar wech kwa /

Ken èz eo bremañ prenañ boued . Kit en ur supermarhad ha sellit ouz ar spegennou war ar bouestou ha seyer ha traou . Dioustu ez eus e leiz a draou ni dostafec'h ket mui outo , ur souez ! Evel just ne gawoh ket uhelv laz Bro China pe ar c'hasoule en hoh asied . Med pa wezoh e vez greet an uhelv laz se en ur stal gimiez e Bro Baris e cheñchoh soñj marteze .

Nousped gwech 'm eus klewet re goz o lavared pegen uhel edoblazet ar bara gwechall . Ha fae ganto war ar c'hanvidig a hini , liw an aspirin dezañ , a vez kinniget deomp bremañ . Ha beh d'ar bara "klok" pe d'ar bara segal ... ni on-eus arhant da fripan . Med drol eo iwe pennoz e rankan me lonkañ e giz all , dindan stumm kachedou ha louzeier ar manyzyom a ziouerñ o trebiñ ar bara a vez pourchaset deomp dre ar vro . N'eo ket daw klask pelloh marteze ar c'hemm a zo etre pobladoù ha broiou , lod diorroet kalz muioch ewid lod all e keñver korw ha spered . Gant ar boued treud pe an treuzvoued a veze hag a vez kawet e bråou 'zo , n'eo ket drol e vefe afflijct pobladoù en o fez ha neubeud techet da labourad kaled pe da uheldañ o spered .

Mad . Ma keroh ez an da reiñ deoh da anaoud diverrañ daou bennad em-euz lennet diwarbenn an "ouspennajou " a vez lakaet en on boued pemdezieg . Ha goudeze e kawoh urroll diresiz med klog awalh onezo . Ha da gentañ , displeget e brezoneg diflour , med brezoneg memestra , petra eo an ouspeñnjou ? Danveziou kevrinus a welomp bendeiz Douc bremañ o'n em guzad gant un niverenn a-dreñv d'un E vrez war dost kement tra a gawomp en ur stal voued . Aliez e vez an o ganeomp euz stoyrm ekologel ha trouz a vez greet pa vez meneg da zigas kreñzennou nukleel er vro . Ha reiz eo . Med war pemdeiz ema kemeht stourm da gentañ . Hag ampoezonet e vezomp , diremed marteze , hag hep gouzoud deomp peurliesañ , gant arpez a ya en on c'how . Daoust ha n'oh ket bet souezet a wechou gant liw splann ar madigou hag an dour-frouez da skwer ? Daoust ha jah eo salsifi gwenn pa vezont brunwenn en natur ? Souezus eo pegen gwer (ne lavarrñ ket glaz) eo ar piz bian a vez kawet en bouestou-mir Bro Saoz . Ha pegen ur frigas patates dischet a zo ken èz da aozañ . Ha pebez liw braw o-deus yaourtou 'zo , re hoñvel marteze ouz al liw a reen ganto epad ar c'henteliou tre-

sañ er skol gwechall . Hi c'haoz ma vefe lakeet war well an oll ouspennajou a zo e gwirionez er produiou a gawomp da brenañ ! Med e peleh e weloh ez eus likeet difenil en avalou Golden , ken brow o gweled , hi ken divlaz o zañvanñ ! Ha petra ' lavaro deoh an dregantad a zour a zo er morzed-hoh ha peseurt lakteriennou a zo ennañ abaoe m'eo bet tennet euz ar yenerez ?

Ar pez a 'n em gow eo em kalz ëscoh da bennou braz industriou ar boued lakaad ouspennajou ijinet , chimik , ewid implijoud doareou "naturch" evel ar gouilonder , ar ar sterilizan , ar pasteurizan . Ha tanfoeltr evez ebet ne vez taolet ouz yehed an dudigou . Perz an ouspennajou eo , just awalh , pegen neubeud ez int anavezet , ha pegen soutil ha gwestad o labour kement a zo anezo iwe ken ne wezer ket peseurt efed o-deus an eil re war ar re all . Ha pa vefe dinoaz enno o unan draou anezo , n'eo tamm ebet dibosUBL ebed , e keñver kimiez , e teufent , oh en em gemmeskañ , da noazoud ouz ar c'horw , pe un darn anezan a benn ar fin . Ha kit da houzoud piw pe betra eo kablus pa diflusk gwall efedou k ken dianad ha bezañ war e du fall pe nompaz kawoud spered d'on labour , diw pe deir sizunvez alese ? Kement all a draou o-pezo drebet abaoe . Red e vefe skejañ ho kow a bez da brouiñ un dra bennag emichañs !

Evel just en em hra tamm ha tamm ar horf ouz an endro hag en em hra iwe penn da benn gant ar boued a zebromp . Piw n'eus ket klewet kaoz euz tud o vervel dindan ur sizunvez pe ziaw pe o klawiñ en un doare dihärtoz ? Hag int yac'h pesk araog mond kuit , o-doa divroet d'ul leh m'eo dishenvel braz ar mod en em vevañ ? Greet ar c'horv ouz ur mod , endevez diézamont pa vez kemmou re drumm . Amerikaned a anavezan ne gredfent Morse evañ dour ar vro mañ dre n'eo ket steriliset evel en o bro pe n'ouzon ket petra . Pell mad emaomp ouz an amzer ma blije d'ar ronfled ar c'hig leonard a zo bewet gant yod , kerh ha kig lard

Evel just eo brasoh an dud brenañ , koantohar merhed martzeze , dreist oll e kér . Setu eo positiv debrifñ euz meur a seurt boued . Med da ziwall ez eus rag newez kenññ eo implij sistematig an ouspennajou . Yah eñ iwe gweled tiez kenwerz krog da daolañ pled ouz se ha pa vefe da rekuperiñ elfenn eko logel ar stourm disparaç'hel ewid brasañ mad o yalc'h ...

Petra 'zo euz an ouspennajou a benn ar fin ? Pewar rumm anezo a zo kategoriet er c'henvarc'had dre un niverenn hig un E . An niverenn mañ a ro da houzoud peseurt rumm anezo on-eus afer outañ . Dre ar sifrou kentañ en niverenn (hini er c'hant eta) e ouezomp hag eo :

E1 : brizliw .

E 2 : dañvez mir .

E 3 / dañvez dalc'h .

Ur pemved rumm anezo n'eus niverenn ebet dezo eo ar briz- blaziou , m'eo monosidiom Bro Saoz ar skwer anezo . Din da weled , n'int meneg et nebleh er roll a gwan , med n'on ket kimiour iwe (se a ro tro da weled pegen touellus eo lezennou a ro redi da lakaad niverennou an ouspennajou , ha rank an den en em zivoemañ e unan da gaowoud petra ' zinifi ha pere a zo dañjérus pe da ziwall outo .)

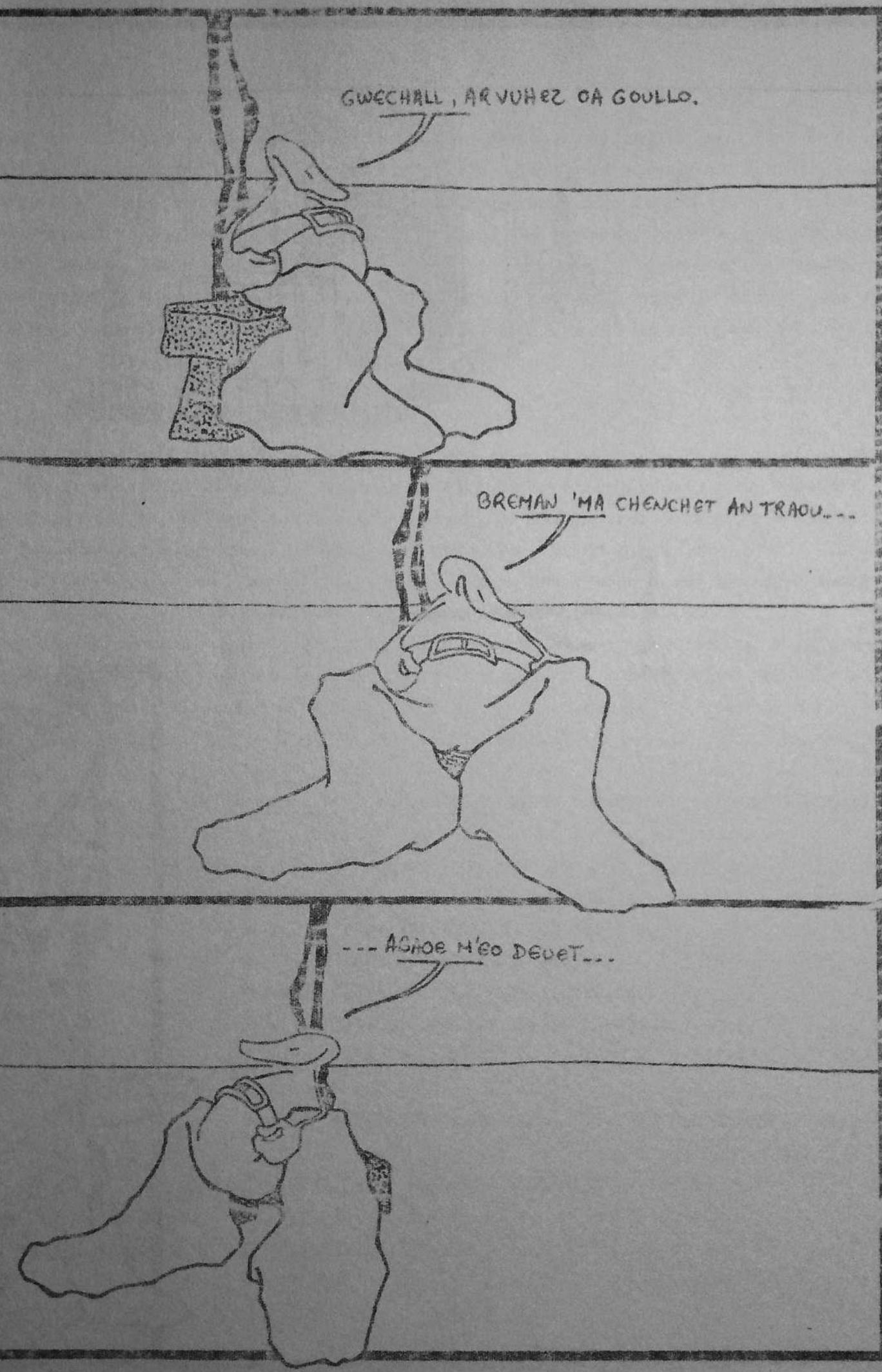
Daou rumm an zo a zo didalvez penn da benn eo ar brizliw hag ar brizvlaziou . Bezañ ez int darn euz ar bed mañ ma vez " krouet " ezommou gant ar vruderez , ma 'n em laka da vutuniñ kement all a yawankizou diwar atiz o c'hamaladed , ha da lonkañ kement all c'ho

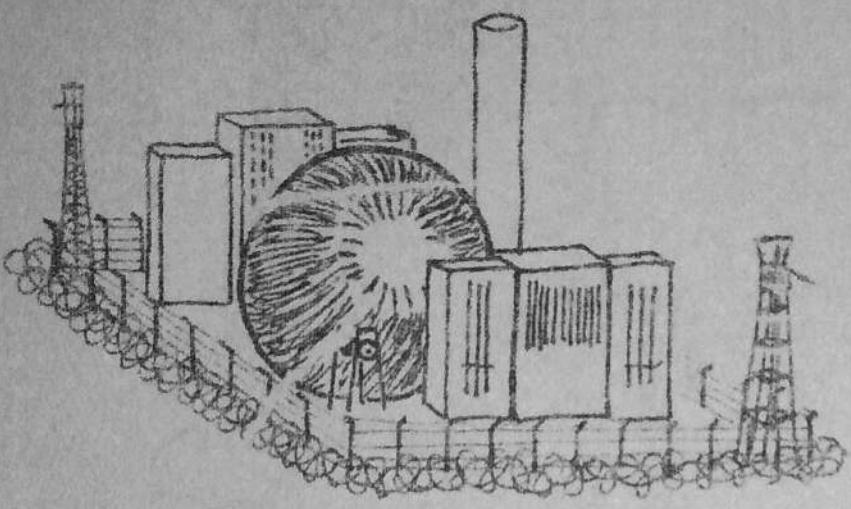
diwar drevezan an dud en oad . Traou da enebioù outo ez int oll , da va soñj din me . Evel just eo diêz displegañ d'ur bugel en-deus an heveleb blaz (ha marteze n'eus ket iwe) ur madig diliw ewid unan a zo ruz flamm ha splann . M bezit sur n'eo ket al liw a ro blaz estreged e spered an Dreber evel just . Greet eo on spered deom gant nerziou diavêz n'eus nemod an arhant a gont ewito . In heveleb nerziou kapitalour se a implij froudou natur evel ar seksualegez pe ar c'hoant dont en oad pe bezañ istimet gant ar re all da werzah deomp kant tra didalvez .

N'ema ket tre kont evelse gant an danvezicou-mir hag an danvezicou-dalc'h . Red eo gouzoud avad ha tiolañ evez ez euz bouedou n'eus tanfoeltr ezomm ebed anezo . Pe ez euz doareou miroud naturel rik hag a zo anavezot pell 'zo evel an eoul ewid an olivez hag ar sardin . Gouzoud a recompoll iwe eo techet kigou 'zo da vezan distreset buannah ewid lod all ; da skwer ar c'hig moh e keñver ar c'hig ejonn . Ewid lod all avad (an oll draou , n'eus forz penaoz en ur lakanad amzer) en em zistresont gant an ër e unan , pa ne ve ken cheñch liw hag a benn ar fin eo breinañ a reont . Lod anezo , danvezicou eneb oksijen da skwer , eo stourm ouz efedou an oksijen war ar boued dindan ur pennad amzer eo o labour . Lod all c'hoaz a stourm a eneb ouz kresk diroll ar bakteriennou , asidou 'zo da skwer . Alaz deomp eo aliez an danvezicou-mir dañjerusañ eo a vez implijet .

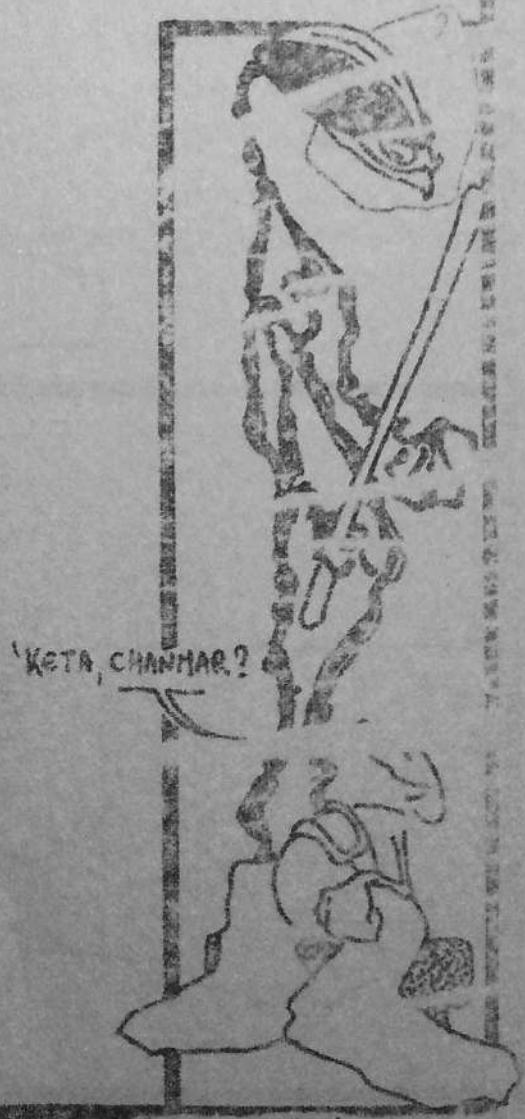
Diesohid displegañ petra eo an danvezicou-dalc'h . Bez ez eo o c'hefridi derhel pez a zo e galleg " emulsionou " anezo , meskajou distabil a zouronnou haga zañveziou solud . Stabilat anezo a reont hag eo " stabilaer " int neuze . Pe neuze c'hoaz " fetisaer " pa 'z eo fetisaad an emulsion a reont . Evel an dañvezicou-mir ne vezomp tomm sur ebet euz o efed . Sañset e vefent dinoaz dre ma 'z eo kementadou bian bian a vez implijet en ur produ . Med petra 'c'hoarvez da dud 'zo n'en em vewont nemed gant traou seurt se ? boud ma 'z int êsor a galz da zozañ , sañset . (Sañset , rag aliez n'eo ket gwir pe eo disster an diforh e keñver labour) . Ha ken mad e vo deomp oll toud , a zo a du gant ekologiez en on buez pemdezieg , deskiñ ober frigasou , kouinyou riz , yaourtou ha me our me c'hoaz . Arabad ankounac'haad e hell dañvezicou chimik cheñch tra pe dra en ar c'how hag e hell ar cheñchamant se bezañ gwasaet en on bugale pe on bugale vian . Ha n'eus nemed un toullagig bloaveziou e vez implijet sistematig an ouspennajou ...

Petra ober neuze ? Da gentañ toud bezañ war evez . An dra gentañ e keñver an ouspennajou eo kroaziañ war ar re a zo dañjeruz (êsor a ze ober kefridi !) An eil dra eo bezañ war evez kenañ implijoud an neubeutañ 'r gwellañ ar re a zo da ziwall outo . Ha goudeze eo ar gwellañ toug gweled pez a vez tu da brenañ sizañjer awalh , petra 'zo tu d'ober ganto , kaoud taolenn meuziou ha deskiñ zozañ lod hag a zo ëz awalh ha digoustuz . Ha soken neuze ne zo ket diriskl deomp . Sonjit e vez briz-liw beteg e melen ar viou ! Un dra a ran me eo kas ganen em boujedenn ur roll euz entraou da groaziañ warno . Mwayen 'zo iwe da gemer perz evel ezel pe en ur lenn o c'hazetennou , e strolladou kofisomatourien a zo krog da greskiñ o levezon hag a embann kazetennou evel " que choisir ". Mar d'oh troet da vezan emsawer (ha meur a vrezoneger a zo memestra) e helloh ataw ober brezel bian ouz ar genwerzourien war ar poent mnñ . Da ziwall ez euz iwe rekuperasion e produiou 'zo , a vez gwelet warno n'eus enno " na brizliw , na dañvez -mir ", pez n'eo ket fall dija , med arabad disoñjal ez euz ouspennajou all .

...AR SENTRAL NUKLEER.

Arabad mond da sod memestra ha drebiñ yod kerh nemedken . Ne welaj ket avad on efe da goll , estreget un tammiig amzer er penn kentañ , o chom a sa d'en em soñjal war benaoz en em vevañ . Rag aliez e vez gounezet amzer goude . E vez en den war e du mad muioh , neubeutoh techet da vroezif pe da lonkañ soñjou (enebdisphel) ha ne vezer brizklañv pe drolig evel kement a dud en devez a hirio . Abegou bian , ya , med hen adlavared a ran , bete kel-louigou on empenn (hep menegiñ kellou all) a zo greet pe a hell bezañ levezonet gant ar pez a zrebromp . Gwelloh diwall araog eget rankjoud mont da gaoud louzeier bep tri miz gant ar medisin .

AN DAOLENN

Bezañ ez eo ur c'hemmesk euz diw daolenn am-eus kawet . Embannet eo bet ar gentañ war niv. 699 ar gazetenn Sciences et vie hag an eil war ur leorig-kodell moan embannet gant Que choisir , e anō "Pour boycotter les colorants !" Ar pez a zo droù avad eo m'ema ket tre akord an diw roll war beseurt ouspennajou a zo dañjeruz , pe da zisfizioud diouto . Lod anezo iwe a zo difennet pe a vo difennet dizale nemed e vint kawet c'horz war broduiou importet . (ha ne vez ket skrivet an ouspennajou enno war ar spegennou anezo aliez !)

Al leh nemetañ e gwirionez ma 'z eus dizemgleo etre an diw roll eo e keñver ar brizliw . Med dalhomp soñj ez int didilvez n'eus forz pennoz , e keñver blaz pe talvoudegez emvevañ . Ar re nemeto n'eus ket da zisfizioud diouto e hini euz an diw roll eo E I00 , I01 , I32 , I40 ,(klorofil), I60 , I61 , I62 (ruz betarabez), I63 , I70 , I74 (arhant) , I75 (aour!).

Setu ar roll euz ar produiou dizñjer (deomp da houzoud er mare mañ) e touez an dañveziou-mir ha dalc'h .

- Dañveziou-mir : E 200,201,203,260,261,263,262, 270,280,281,290 .
- Dañveziou-dalc'h : E 300,301,302,303,304,306,307,308,309
E 322,325,326,327,331,332,335,336,337,333.
E 400,401,402,403,404,405 ,406,408.
E 410,411,412,413,414,420,421,422,440.
E 470,471,472,473,474,475,480,481,482,483.

Ouspennajou dañjeruz :

- Brizliw : E melen I02,I03,I05. Ruzvelen I10,III. Ruz I20,I21,I23,I24,
I25,I26,I27.
Glaz I30,I31 . Du I52 . Gelldu I81 .
- Dañveziou-mir : E 2II,220,230,239,250,251,252 .
- Dañveziou-dalc'h : E 3II,3I2,320,321,330 .
E 407,450 .

An ouspennajou ell a zo da zisfizioud diouto .

DESKIN BREZONEG D'AR VUGALE - DESKIN BREZONEG D'AR VUGALE - DESKIN BREZONEG D'AR VUGALE -

Er pennad mañ ne welin ket perag hen ober . Ar perag a zo anad awalh . Med penaouz hag an diésteriou a zo . Lavaromp dioustu n'on ket dimezet ha n'em-eus ket bugale . Ar skiant a gawoh amañ eta eo an hini prenet gant ar re all . Ha n'eo ket dre foot din ma ne skrivan ket d'he rannañ .

Beteg an oad a bewar bloaz pe se e hell ur c'hrouadur cheñch yez test penn da benn dindan tri miz amzer . Gouleze avnd e teu da vezañ diésoh kalz . Setu eo ar gwellañ tra e vefe brezoneg ar yez nemeti a glewo ar c'hrouadur er famill , a raog an oad se dija . Rag pa lavaran deskiñ brezoneg d'ar vugale eo knozenl ar yez outo haganto eo a lavaran .

+0+ Ar fakteur kentañ eo yez ar gerent etrezo . Med se n'eo ket absolu kennebeud . Meur a vrezoneger o-deus desavet o bugale e galleg goude ma vefe brezoneg etre ar gerent . Ma oar brezoneg an daou , n'eus ken un dra d'ober , a zo kaozeal brezoneg ouz ar c'hrouadur ha brezoneg nemedken . Dre ma 'z ayo d'ar skol , pe netra nemed en ur c'hoariñ gant bugale all pe en ur sellec dich an tele pe enur gweled amezeien , e wezo meur a damm galleg . Hag eno e tesko galleg e neubeud amzer .

Ma ne oar nemed unan ez eus daou zoare . Ir c'hentañ eo e teskfe buan an hini all ha neuze e hell kaozeal an daou ouz ar c'hrouadur . Ma ne fell ket da unan avad , ewid abeg pe abeg (diouer amzer da skwer) neuze n'eus ken un dra d'ober . Unan a gomz brezoneg ataw , an all galleg ataw . N'eo ket kerkoulz med gwelloh ewid netra . Ha dre gleved evelse e teuio ar pried all da zeskif tra pe dra e unan iwe . Pouezaus kenañ iwe e chomfe ar pried brezoneger da "luskellad " ar muiañ possibl .

Ma oar fall awalh an daou bried , pe emaint o teskiñ c'hoaz , e talvez ar boan kaozeal ouz ar bugel iwe , gant ma n'em lakfe an daou da wellaad o brezoneg buan ha buan . Menegomp amañ ez eus e Ronzon kenteliou brezoneg a zo o fal deskiñ ar yez da gerent o-deus bugale yawank yawank ha c'hoant dozo deskiñ d'o bugale . Gouzoud fall n'ec nemed un digarez . Tregont vloaz 'zo hog ouspenn e ouie galleg fall meur a vamm ywank e touez ar re gentañ o vezañ desket galleg d'o bugale . Ma , deuet int a benn memestra . Nemed eo pouezus kenañ en em wellaad buan anez deskiñ un tamm brezoneg ne bado ket pell padieuio ar galleg dre levezor ar skol .

+0+ An eil fakteur eo al leh . Goude ma vefe desket brezoneg ez viñ d'an oll vugale e leh ebet ken , n'eo ket tre heñvel kennebeud bezañ o chom war mêz e Breiz-Izel hag en ur gêr vraz , en doare se . Ma vez tu da choaz eo gwelloh mont da chom war ar mêz , e leh m'eo c'hoaz ar yez bew war vuzellou an dud en oad da viannañ . Pe neuze en em glewed gant lod all a ra heñvel gant o bugale dezo . Seul natureloh e vo ar yez tro dro dezo ha seul neubeutoh e vo lakaet diéz ar vugale diwar he c'houst ? . Naturel hag implijet stafik eo andaou dra .

Kaozeal brezoneg ne zinifi ket bezañ brezoneger a viannig ewid kelou se . Pe neuze , ugent vloaz *zo , ne oa ket kalz lehiou m'edo naturel ar re o-doa bugale dindan pemp bloaz war ar mêz e Breiz-Izel . Gwelloh eo gouzoud brezoneg a viannig med n'eo ket red . Ar pez a zo red avad , e leh ma vez kaozeet brezoneg , eo chom da soñjal peseurt brezoneg

da zeskij d'ar vugale end eeun, avad. Deskiñ brezoneg Leon d'ho pugale m'emach o chom e Bro Wened ne sinifi ket kalz dra, nemed e kér e vefeh o chom. Ha c'hoaz eo souezus pe- gen tanoh e vez skouarn bugale unyez brezoneg da gompreñ rannyezou all ewid ne d'eo o zud aliez.

Doare al lojeis en-deus un tamm pouez bennak iwe hini ar famill. Kalz muich a chañsou 'zo da dizoud kaoud brezoneg gant o pugale m'ho-peus estreged unan. Nemed digenvez ha lenticig e vefe dre natur ez wo ur bugel e unan da c'hoariñ gant bugale all nemed kavandennou a gawje er gér gant breudeur ha c'horrezed en ord gantañmui pe vui. Esol eo iwe deskiñ da vugale war ar mèz e leh m'hellont redog en natur, eged en ur ranndi e kér e leh ma vo galleg ar bed diavêz en e bez ewid ar bugel, ha dièz derhel anezañ er gér nemed sellé dich an tele (galleg!) a rafe.

E touez an diesteriou diavêz eo enebiez pe diseblanted er famill eo ar gwasin. Hag a wechou e vez gwasoh enebiez a bez kerent a oar brezoneg o unan ewid gant re all ne wezont ket. Ar peb brasañ dioh an dud 'zo akord awalh gant ur yez en devez hizio, gant ma rafe re all war dro evel just.

Ur fakteur pouezus kenñ med pouezus ewid personelez da zont ar bugel, n'eus forz penaoz, eo "êrgelh" ar famill. Seul vuich a gempouez sikologel, seul vuich a garantez etre ar priejou, seul a chañsou 'zo ne deufe ket ar yez da vezañ ur skoill pe gwellhet gant ar vugale evel un dra da implijoud en ur brezel bian etre an tad hag ar vamm. Pouezuz eo iwe, en devez hizio p'eo ur rall deskiñ brezoneg d'ar vugale, o-defe ar gerent ut personelez krefñv, heñ dezi bezañ mougus. Se 'zo pouezus ewid n'o-defe ket ar vugale mèz Mar d'eo gwelllet mad ar gerent en o farrez pe dezo ur vicher dereat pe doujañs outo o unan eo dièz mezekand ar vugale. Arabad kennebeud bezañ furlkin beteg re rag techet 'vefe bugale 'zo da vagañ kemplezou neuze. Mad 'vefe gwir ha pa ne vefe kudenn yez ebet. En ur ger adarre e rañk bezañ unvaniez er famill. Mad eo iwe e vefe un Êrgelh "sevenidurel" krefñv resonabl. E vefe greet sonerez pe kaozeet kalz pe greet tra pe dra asamblez aliez. Mod aol en em gloz pep hini en e ved e unan ha neuze ne ra forz ebet peseurt yez a vez implijet. Neuze n'eo ar famill nemed ul lodenn dibouez, ur chwenn sikologel, e buez an izili anezi.

Dalhomc soñj iwe o-devezo hini pe hini euz ar gerent gwelloc'h choaz an daou da genteliañ ar vugale en ur mod bennak. Rag faziou brezoneg a raint iwe, a vo divanket en un doare "diseblant" tre evel ma reer e galleg. Mar bez c'hoant deskiñ dezo lenñ ha skrivanñ brezoneg, kredabl braz n'eo ket eñ skoliou e rafent, pe neuze dister tra. Ar fakteur "kaozëüsted" zo pouezus awalh iwe. En ur famill 'leh ne vez ken meddiw pe d'eur frasenn en oll ouz taol da goan, n'eus ket danjer e teufe bugale da vezañ dustagellet.

+0+ E touez ar skoillou a vez kawet war an hent ez eus kalz gwasoh eged an diesteriou a vez e sér ar gerentiez, ar gambladed pe ar vistri skol. Beb an amzer e teu d'ur bugel desawet e brezoneg nah kenderhel da gaozeal ar yez. Peurliesañ eo dindan levezon un dra bennac diavêz evel just pe diavêz d'ar famill. Nemed greet e soñj gant ur bugel eo dièz awalh derhel penn dezin a wechou.

Bugale 'zo, war leh deskiñ galleg er skol, a hellfe nah kaozeal brezoneg ken

pe goulenn perag ne vez ket kaozeet galleg outo . Pe neuze o-defo mez euz o zud en diavêz . Gwelloc'h anaoud an diêsteriou mañ en araoz evel just , gouzoud ez eus anezo da viannan hag o-deus tud all greet en ho raog hag int deuet a benn . Diêsteriou evel se a hellfe c'hoarvezoud dreist oll en amzer gennardeiz pa vez diêsteriou n'eus Forz pennoz .

Aon o-devez lod a hellfe kaozeal brezoneg ouz o bugale noizoud outo en ur mod benneg . Ewid pez a sell ar skol ez eus d'goll ha da hounid . Anad eo e ro an amzer eet da kaozeal brezoneg kollet ewid ar galleg . Med goude un neubeud bloavezioù , ken kreñv m'eo ar galleg en devez hiziw , ne vefe ket kalz a dra ken alese . Dic'h an tu all eñ gwir eo kustum bugale diwyezeg da gawoud êscoù kozh , en derou da viannan , da zeskinn un teirved hag un bederved yez . Med nompaz soñjal o-devez ul lañs burzudus war ar re all kennebeud . Ne gavont ket diêz lezel ar galleg er mês euz o spered ewid bugale unyez , dro m'int kustum dija da dremen euz ur yez d'eben . Setu toud . Med n'eo ket fall dija .

+0+ Bugale en oad gour , ha brezoneger an daou bried . Deuet a benn gantan oll vugale ; famillou : Huon e Brest , Ar Beg ha Kemere e Kemper , Louarn hag Olier e Roazon , Lavanant e Lannuon ... ha re all c'haaz evel just .

O bugale en oad krennard , brezineger an daou bried , deuet a benn gant an oll vugale : famill ar Gow (Gwezeg) , famill Maze ...

Bugale vian dezo , brezoneg ar yez nemeti a vez kaozett outo er gêr ; famillou Gourmelon (Plouzeniel), Bodenneg (Lezneven), Gourves (Landeda), Latimier (Brieg), Louarn (Kemper) , Ar Menn (St Briez), Philippe (kîchenn Rostrenen) , famillou Gelleg ha Jestin (Brest) , Kadiou (Lanhourne) , ha meur a hini all ...

Bugale en oad gour . Unan (an tad) o kaozeal brezoneg dezo . Deuet a benn gant lod (an oll vugale a gombez med kaozeal mad ne reont ket toud) . Famillou Brisson , Plougastell , Roparz (Kemper) , Soufflez Desprée (Brest)

Bugale bian pe en oad krennard . Unan hepken o kaozeal brezoneg dezo . Dizingal ar mod : Duval (Roazon) , Derrien (Brest) , Poullmarc'h (Pariz) , Bozeg (kîchenn Brest) , Abiven (s Tegoneg) , Givarc'h (Santeg) .

Ra vezin digarczet ewid lakad o anwiou amañ , med stourmerien eo an oll anezo pe tud tomm d'o yez da viannan . Ma vefeh intereset da gnoud tro da kaozeal ganto war ar skiant o-deus int prenet , n'ho-pezo ken goulenn o chomleh diganen .

+0+ D'ar re a zo intereset greomp anw bremañ euz tri strollad eo o fal end eeun bodañ kerent ha famillou e leh e vez kaozeet brezoneg ouz ar vugale .

An hini gosañ eo Emglev an Tiegezhicu , dezi ul liw broadelour "klasel" ha katolig ouspenn .

AR strollad laik eo ABEG (ar brezoneg er gêr) , er c'hontrol . O diw int boaz da aozañ kampou ha deveziou studi a râ tro d'ar vugale da c'hoariñ ha da anaoud bugale all euz o oad , brezonegrien evelto .

Er fin ar strollad newesan eo DINAN . War ar raktres ez eus ganto diw skol-vamm prevez , unan e Kemper , eben e Lambaol-Gwitalmeze . Diwar skwer an IKASTOLA , mui pe vui eta . Hag o pezit soñj e vez zozet gant BYV kampou diwyezg pe e brezoneg penn da benn , kampou bugale evel just .

Da gaout titourou skrivañ da :

Alan al Louarn; 30 , place des lices ,35000 -Roazon .(Emglev an Tiegezhioù)

Anna Wlagen-Evenou, Kerozeg , Ar Faoued . (ABEG)

Reun an Ostiz . Kêravel , Lambaol-Gwitalmeze . (Diwan)

Ur gêr da echuiñ . Dre vraz ne wezan ket e vefe bet digaset kudennou pouezuz e sêr ar yez , med e leh ma oa kudennou er famill eo deuet aliez ar yez da vezañ un elfenn hag ur benweg en êrgelh diyah a oa .

+0+0+0+0+0+0+0+0+0+0+0+0+0+0+0+0+0+0+

MA HELLFEN ME KANAN LAOUEN- MA HELLFEN ME KANAN LAOUEN-MA HELLFEN ME KANAN LAOUEN -MA HELLF

E penn kentañ mizeven eo bet kinniget decomp ur pez-c'hoari newez gand strollad Bro Bagan . Evel ma oar an oll eo diazezet mad ar strollad se e Bro Bagan abaoe un neubeud bloaveziou . Kinniget o-deus dija warlene daou bez : Meurlarjez hag An Dogan , an hini kentañ liw " intelektuel " tamm pe damm warnañ, cgile sklêroh ewid an dud da gompreñ d'am soñj .

" Ma hellfen me kanañ laouen'a zo ar pez a vije greet anezañ " theatre engagé " e galleg . Displeget e vez e barz sklêr ha frêz kudennou ar Vro dre vraz . Gwelet e vez a hed ar pez bourhizien oh aloubiñ an douar , temspered an douristed a ziskwez pegen dibosubl eo ewid diavêzidi kompreñ ar Vretoned pe Vreiz , gand m'o-dije c'hoant klask hen ober . Kudennou an arme , an dilabour , gwaskerez sperejou ar Vretoned a gaver e barz iwe .

E c'hoariadenn Karaez eo bet digemeret mad kenañ ar pez . Da gentañ e kawer meur a dra farsuz e barz , med eo lakaet ar sellerien da vond donoh eget ar grohen farsuz se ha da zentoud ar c'hudennou sirius tre a zo a-dreñv . Traou newez war ar teknik iwe . Ur teknik ijinus er dekoriou (greet gant boestou kartouñs) , modern en ur implij diapositivou ha gouleier . Bew buezeg eo ar pez gand an oll kanaouennou a vez e barz , adaleg an hini kentañ - doare gwerz dezi (Gwerz an dilabour) , beteg an hini diwezañ - daore "komedî musical " dezi .

E kenver ar yez implijet , eo d'am soñj re "Iecoun " an distagadur , eviti da vezañ kompreñet mad e pep leh . Forz penaoz eo anad ar menoziou displeget er pez hag eo diêz koll neuden an darvoudou e pad pell . Marteze iwe e vez komzet re vuan gant c'hoarierien *zo , med ewid an darn vuiañ anezo ez a war wellaad an tracu war poent se .

Erfin eo ar pez newez se euz ar re blijusañ hag e tiskwez re Vro Bagan ez eus tu da zifenn ar brezoneg hag ar Vretoned dre ar c'hoariva . Un doare all da stourm ewid ar yez ha Breiz eo mond da weled "Ma hellfen me kanañ laouenn "hep disofijal an oll peziou c'hoari all a vez c'hoariet d'ar mare mañ un tammig e pep leh .

MA HELLFEN ME KANAN LAOUEN -MA HELLFEN ME KANAN LAOUEN-MA HELLFEN ME KANAN LEOUEN-MA HELLF

Gant an niverenn-mañ eh echu an eil rumm euz Nevez Amzer. Peseurt kentel da dennañ euz an naw niverenn a zo deuet er mēz ,heb morse a zale, abaoe Miz Du 76 ?

Ur gazetennig evel NA n 'eo ket kement-se an diesteriou tegnig he laka da chom a sa

A fed arhant n'eus bet na koll na gounid. Hag e veze ataw un toulladig tud prest da skriverezañ,da liezañ ha da stropañ goudeze.

An diezamant eo danvez ar gazetenn da gentañ. Klasket on eus e vefe NA kazetenn stourmerien vrezoneg Vro Leon. Bet eo gwir ha faoz war un dro. An dipitusañ eo gweled an degemer fall a berz tud, stourmerien anezo,hag a oar ervad pegen diēz eo gwerzañ ur gazetenn liezet. Rag eno ema an eil skoill. Greet ar gazetenn eo red gwerzañ anezi. Nompaz ablavour d'an arhant med ablavour eo greet da dud all d'he lenn memestra.

En diskar amzer da zont e vo pedet adarre,kredabl braz,dileuridi euz strolladou Bro Leon da weled ha kendalhet'vo gant NA pe ne vo ket. Ar pez a zo sur eo ne rin ket war dro me. Da gentañ ne wezan ket e peleh e vin neuze. Med, ha pa vefen e Bro Leon ne rafe-n ket war dro iwe. Dñe re a dud e tisplij mab va zad.

Ar pez a zo sur eo e vankfe ul liamm etre an dud. Kazetennou all a zo,med n'int ket greet ewid-se,pe int striz war boent pe boent(doare-skriva-toullvarer ha me oar me c'hoaz).Pe ne deuont ket er mēz aliez awalh pø n'eus ket plas warno.

Med daoust pegen digalonekaet e vezet aliez eo anad e z a an traou-war araog.

Lañs souzuz ar c'hoariva a zo da gentañ. Med er bloaz-mañ ez eus c'hoarvezet kalz pouezusoch p'eo digor bremañ ar skol ollvrezoneg kentañ ewid bugale vian, e Lambaol @witalmeze. Ha war se eo e klozin en ur gervel an oll ahanoz a hell dñouerifñ ur gweneg bennak da gas da Reun an Ostiz e Kêravel Lambaol. Ken pouezus e hellfe bezañ d'ar skol-mañ mont en dro ewid m'eo bet da labourerien douar bro Gastell en em sevel ha mont da ober trouz e prefeti Montroulez,Forz petra eo deuet lod da vezañ da houde e oa paouez da hedal pep tra digañ ar houarnamant o doa greet ha lakeet an dud da gompreñ n'eo ket toud soñjal un dra bennak med eo depant ober dioutañ.

Mikael Madeg

GERIOU ZO EN NIVERENN-MAN

arliw: nuance

boued-mir: nouriture de conserves

bourrañ: en em gawoud en e vleud

boujedenn: porte monnaie

brizlatin: latin fall

broeziñ: mont e kounnar

dielfennuz: analytique

digenvez: solitaire

diorroet; développé

en em zivoemañ(amañ): se décarcasser

kenglokauz(amañ):(esprit de) synthèse

kavandenniñ: bezañ e darempred gant

kevrin: mystère

kaozelisted: perz un den a gaoze

ouspennad: additif

peurunvan: un(et undivisip!)

pladennou: disk

pleustrifi: pratiquer

poelladenn: exercice

sevenadurel: kulturel

skejñ: disséquer

skñill: obstacle

soñjerez: mikanig da soñjal

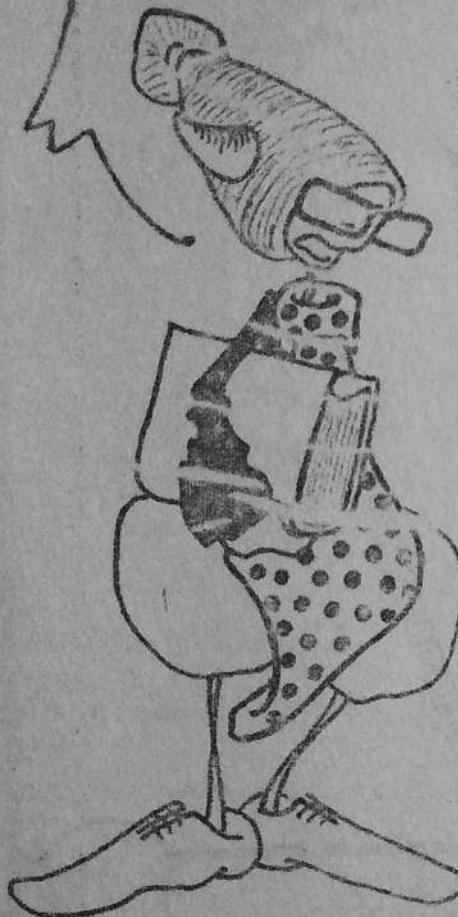
soñjal: goulenn digant Tata Youenn Olier

soutil; subtil

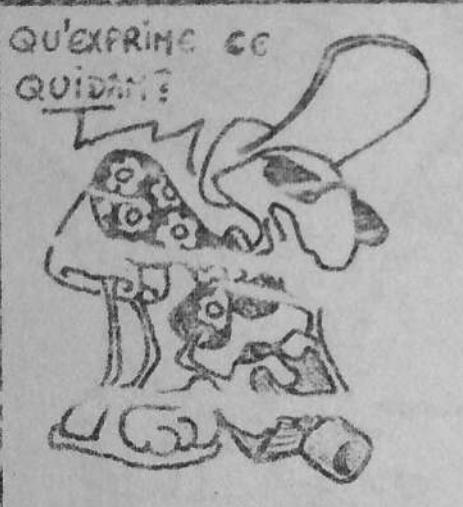
touelluz: trompeur

yezoniez: linguistique

DEURT REVERZH C'HADDALCHEL AR C'HENDERCHAN
 SGURT EÎL PENNADUR DIASTAL E FRAMM AR GEUREDIGEZ
 SEURT BIRVILH HA SEURT DISURENT EZ DTAKSAV, SETU
 AN DIFOCH ETRE AR MAREVEZ BOURCHIZEL HAG AR RE
 GENT
 (MARKS HA PRED-ER)

PESURD A
 LAVAR HEMAN?

DIORREN STERRAMMOU AR YEZ
 EMPLEG KET E TIANAVEZER AN
 DASPIRZH STGRADDURGEL ARNEZEZ
 TERMENA AN EGOR NEOKET
 DIAMBREZIN

(KREIZENN IMBOORCH STURYEZOUIEZ)

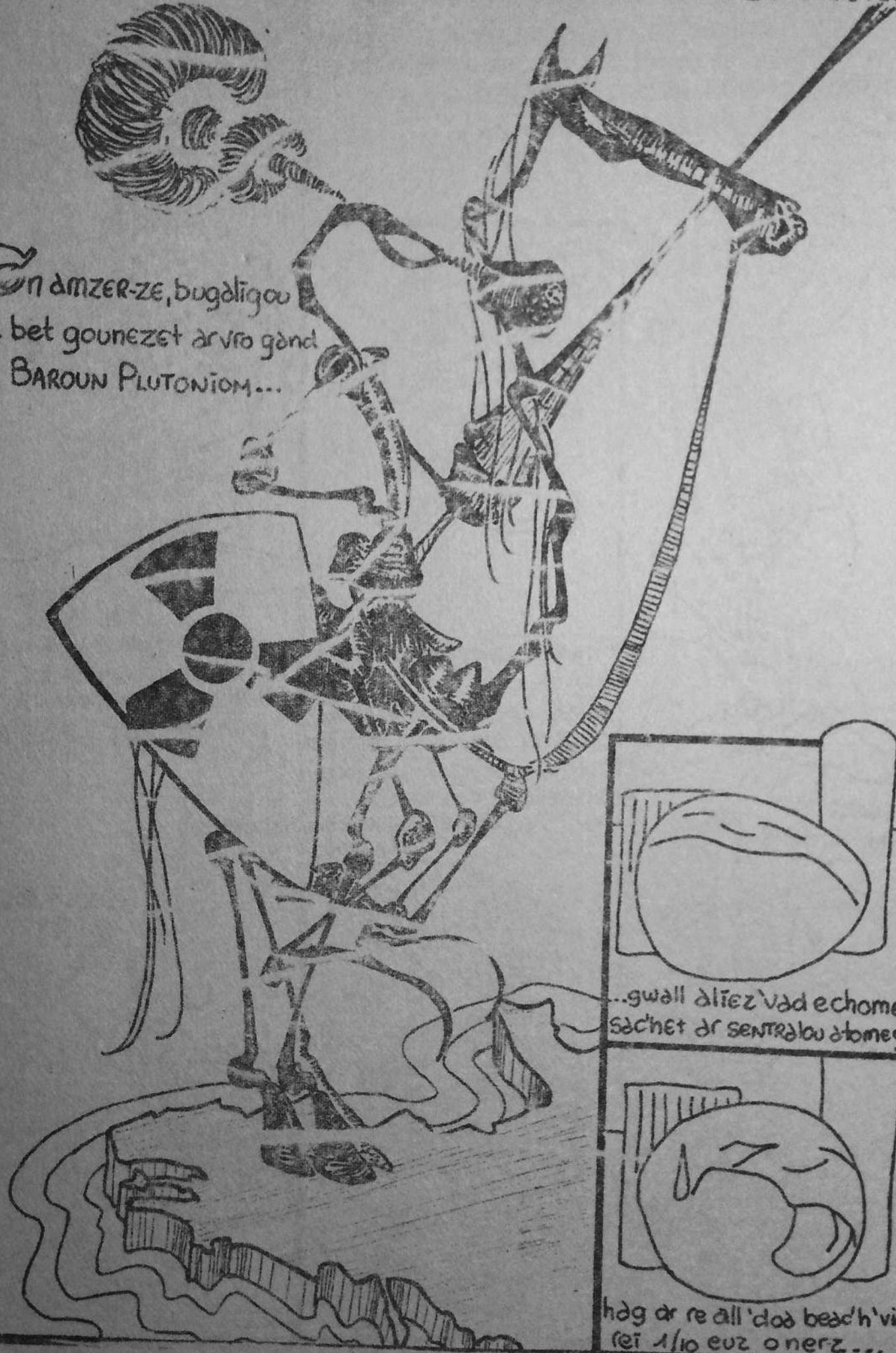
AR C'HEAL A
 RACONNOEZ!! A VEZ
 EHLEGET ENNAÑ AR
 C'HEAL A BREDERONT
 (D.D. KART + PRED-EP)

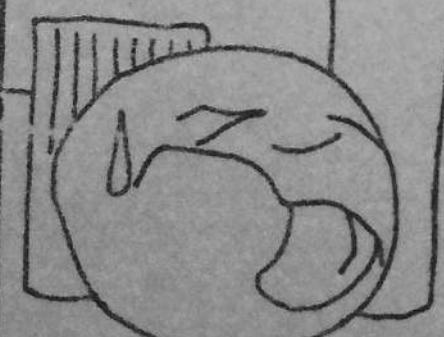
FEUR GOUNTADENN EVIDAR VUGALE: AR BARON PLUTONIOM

En amzer-ze, bugligrav
dù bet gounezet ar vro gand
ar BAROUN PLUTONIOM...

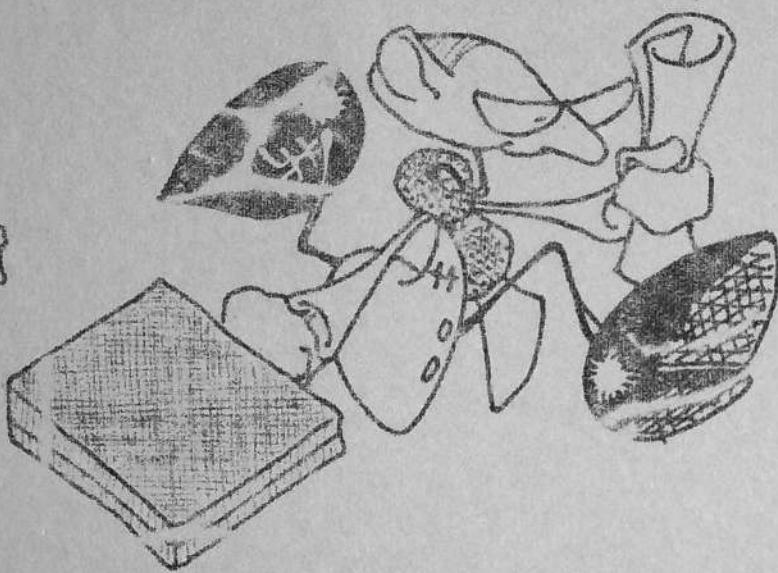

...gwall aliez vad e home
sachet ar sentralou à bomeg.

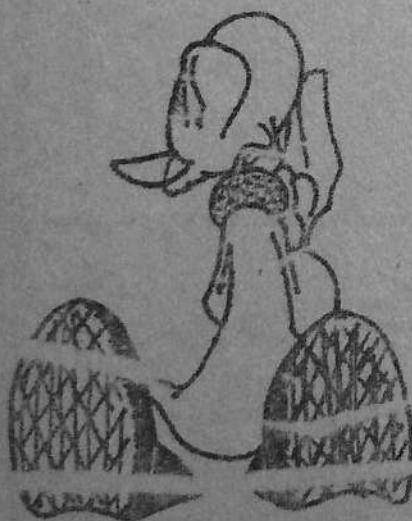
hdg ar re alli 'doù beach'h'vid
rei 1/10 eurz o nerz...

Hag indi d'ar c'haloup 'treuzeg ar Zonjerez-Vrâz
fichâñs-dall leun o reur.

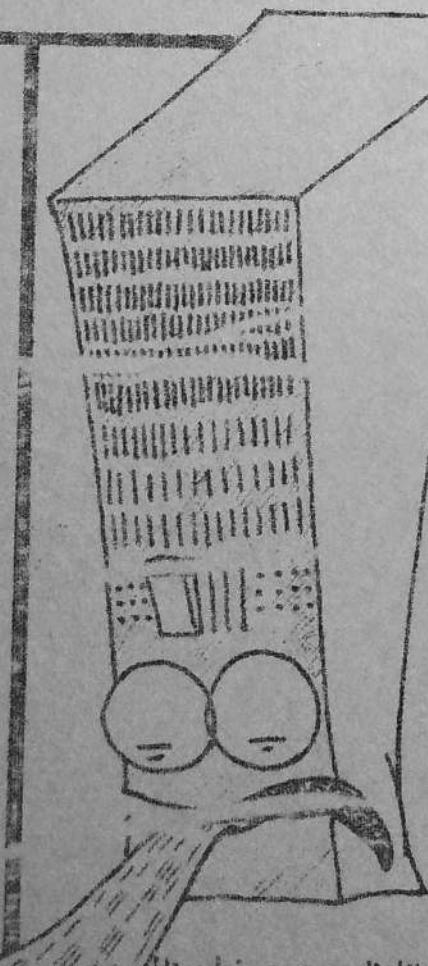
...an deknokrated
à yee da zod

saveteit ad'hânom, lâvaront
dezi, kar mä c'houitom,
sur-mad 'vim fouteit 'meaz' ✕

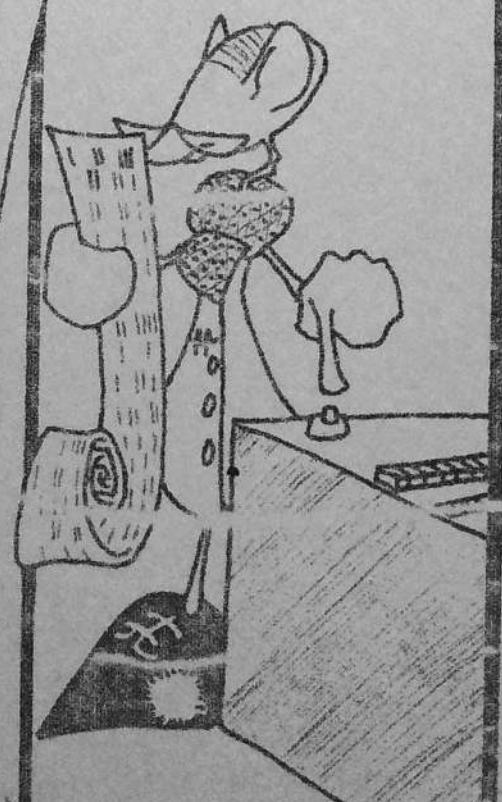

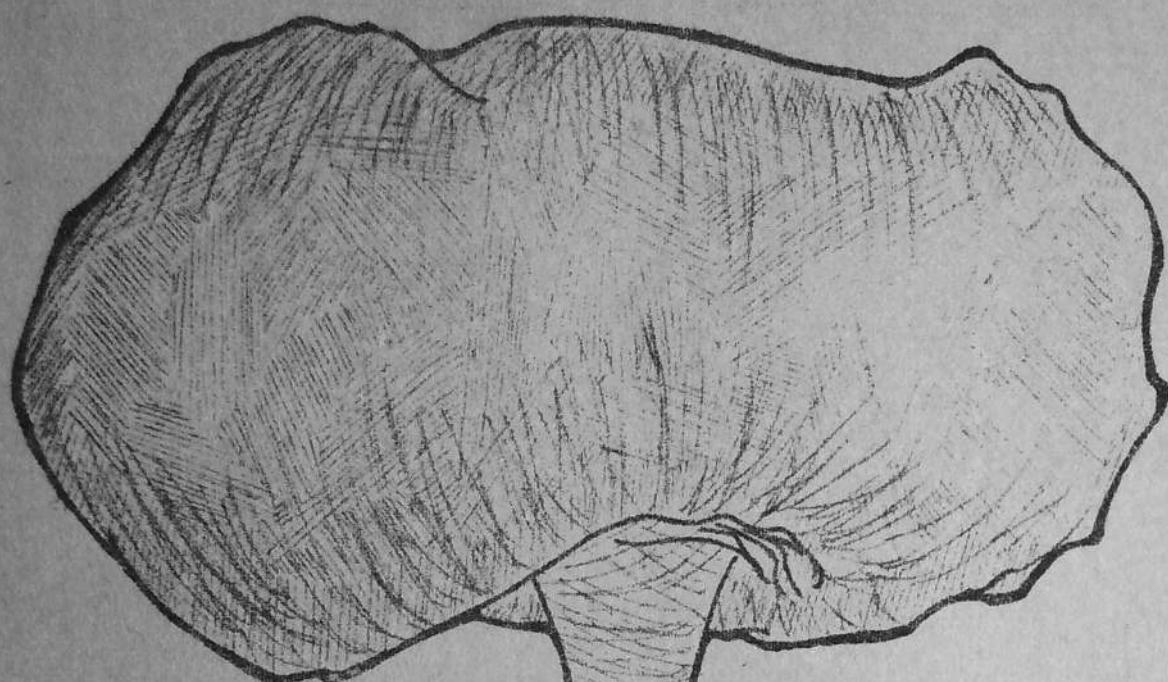
...e gallog en destenn

... à voe kaset en-dro
hep gortoz pelloch ...

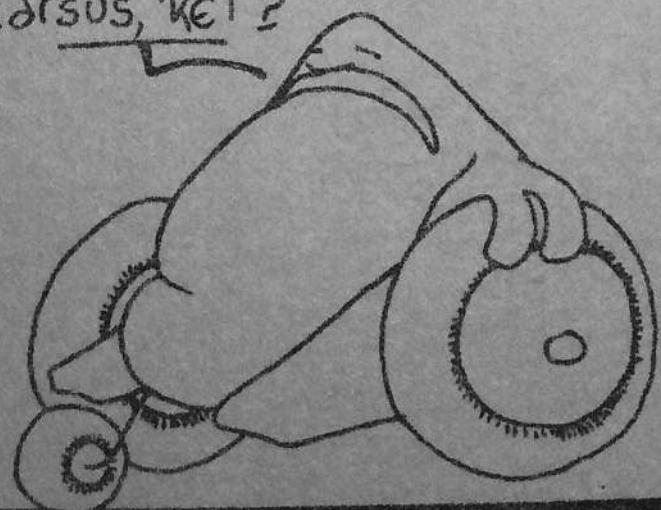

Hag hi neuze diskarg
eun tanfouelt respont
hir...

farsus, 'ket?

...ha lakteat an oll séntralou da zirolla:
Vid on taol' vdd, vel m'en-dos lavaret
dr Zonjerez, 'ad nerz do gaoud...